RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4167639

Onderwerp: Zienswijze conceptagenda en -begroting 2025-2028 Groene Metropoolregio

Kernboodschap

In overeenstemming met de bepalingen uit de gemeenschappelijke regeling heeft de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen haar conceptagenda en -begroting 2025-2028 aangeboden. Wij stellen de raad voor een positieve zienswijze over de nieuwe vierjarige agenda uit te brengen. De agenda sluit nauw aan bij de Arnhemse ambities, plannen en prioriteiten. Wel geven wij aan de procentuele verhoging van de inwonerbijdrage te willen beperken tot 3,5% in verband met de ontwikkelingen rondom de gemeentefinanciën.

Voorstel

1. Met bijgevoegde zienswijzebrief te reageren op de conceptagenda en -begroting 2025-2028 van de Groene Metropoolregio (GMR).

Inleiding

De gemeente Arnhem neemt deel aan het gemeentelijke samenwerkingsverband Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR). Conform afspraak heeft de GMR tijdig het concept van haar regionale agenda en begroting 2025-2028 voor zienswijze ingediend.

Beoogd effect

Door het indienen van een zienswijze kan de gemeenteraad invloed uitoefenen op de ontwerpagenda en -begroting. Een zienswijze leidt echter niet direct tot aanpassing. Het Dagelijks Bestuur van de GMR zal in een reactienota namelijk aangeven hoe rekening gehouden wordt met alle zienswijzen die door de zeventien gemeenten worden ingebracht. Het Algemeen Bestuur (AB) van de GMR stelt de agenda en de begroting op 11 september 2024 vast.

Argumenten

1.1	*Arnhem draagt bij aan de versterking van de metropoolregio en de grote maatschappelijke opgaven waar we gezamenlijk regionaal voor staan.*

Gemeente Arnhem

Algemeen
De komende jaren neemt het aantal inwoners in de Groene Metropoolregio toe. Dit stelt ons gezamenlijk voor de uitdaging om in balans tot een gezonde groene groei te komen. Om dit te kunnen realiseren is partnerschap en regionale samenwerking van belang en noodzakelijk. Door samen op te trekken kan meer bereikt worden. De regionale agenda zorgt ervoor dat de GMR een stevige partner is in de samenwerking met de provincie Gelderland, het Rijk, Europa en anderen. Door de samenwerking kan een krachtiger lobby plaatsvinden. De Regiodeal Groene Groei (2023) is hiervan een goed voorbeeld.
We stellen vast dat het accent van de GMR in de eerste jaren vooral op onderzoek, planvorming en beleidsontwikkeling lag. De komende vier jaar zal de GMR in het kader van de regionale samenwerking alert blijven op nieuwe kansen en ontwikkelingen op het gebied van onder andere wonen, werken en mobiliteit. Zij zal de gemeenten en betrokken partners vanuit haar rol ondersteunen om de plannen tot uitvoering te brengen. Er ligt veel op het gemeentelijke bordje. Het is daarom goed dat vanuit de GMR initiatieven genomen worden om het tekort aan personele capaciteit aan te pakken. Dit helpt om gezamenlijk de uitvoeringskracht op peil te brengen, zodat de regionale en lokale ambities kunnen worden gerealiseerd.

De vijf opgaven
In de GMR wordt gewerkt aan de hand van vijf opgaven: groene groei, productieve-, ontspannen-, verbonden- en circulaire regio.

Het afstemmen van de opgaven en de daaruit voorkomende ruimtelijke ontwikkelingen is een belangrijk onderdeel van **de opgave groene groei**. Het NOVEX-ontwikkelingsperspectief geeft richting aan de ruimtelijke keuzes die nodig zijn. De ambities van de GMR worden verbonden met de provinciale plannen.
Op 8 maart 2023 hebben de gemeenten, de minister en de provincie de Woondeal 2.0 ondertekend. Het versnellen van de woningbouw om daarmee het hoofd te bieden aan de wooncrisis is het belangrijkste doel. Circulair bouwen, de bestaande woonvoorraad en bijzondere doelgroepen krijgen nadrukkelijk aandacht. De woningbouwontwikkeling wordt meermaals per jaar besproken in tempotafels waarbij ingezoomd wordt op concrete projecten. Duidelijk is dat netcongestie steeds meer een belemmerende factor wordt voor het tijdig opleveren van bouwprojecten. Beleidsontwikkeling op het terrein van wonen en zorg vordert wel gestaag. Als het gaat om extra financiële middelen wordt de Start bouwimpuls (SBI) en de Woningbouw impulsregeling (WBI) nauwlettend gevolgd.

De **opgave productieve regio** richt zich op een toekomstbestendige economie. Daarin wil de regio behouden wat goed is, kansen grijpen en versterken wat beter kan. Een gezonde economie draagt bij aan de gezondheid, leefkwaliteit, het milieu, onderwijs en sociale cohesie. Ook draagt het bij aan de opgaven op het gebied van energietransitie, circulariteit en klimaat-adaptatie. Economie gaat over werk, aantallen bedrijven en banen. Maar dat niet alleen, het gaat ook over onderwerpen als innoveren en verduurzamen, banen voor iedereen in een nieuwe (steeds meer) digitale omgeving.
De balans wonen-werken is zowel in Arnhem als de regio een opgave en dient dus ook op het regionale schaalniveau richting te geven. Daarbij hoort inzet op toekomstbestendige

werklocaties, met aandacht voor herstructurering, verduurzaming, ruimte voor circulaire economie en het versterken van de campussen. Human Capital is niet meer als speerpunt in de nieuwe GMR-agenda opgenomen. De uitvoering van de Human Capital Agenda is namelijk belegd bij The Economic Board waarbij de GMR en de gemeenten betrokken blijven.

De speerpunten en activiteiten van de **opgave ontspannen regio** in de nieuwe agenda zijn een logisch vervolg op de huidige agenda. Gewerkt wordt aan de versterking van de culturele infrastructuur en de eigen signatuur en kracht van de landelijk erkende Cultuurregio 025. De provincie en het ministerie van OCW zijn hierbij belangrijke partners. De samenwerking met TVAN zorgt ervoor dat onze metropoolregio zich kan ontwikkelen en profileren als aantrekkelijk regio om te recreëren. Het wandelnetwerk wordt verbeterd en met provinciale subsidie worden de verhaallijnen WOII, Romeinen en ‘Leven met water’ uitgewerkt.
Hiermee wordt gewerkt aan het vergroten van de aantrekkelijkheid van de regio voor bezoekers van binnen en buiten de regio en de versterking van het groen en blauw in het stedelijke en landelijke gebied.

Onze regio duurzaam en veilig bereikbaar maken staat centraal bij de **opgave verbonden regio**. De toekomstige mobiliteitsmaatregelen zijn niet alleen goed voor de bereikbaarheid, maar dragen ook bij aan een prettige leef- en woonomgeving, gezondheid, natuur en recreatie. Er gaat meer aandacht besteed worden aan het recht op bereikbaarheid, waardoor iedereen kan meedoen in onze samenleving. Toegankelijkheid, betaalbaarheid van vervoermiddelen en het voorhanden zijn van alternatieven zijn naast afstand en reistijd mede bepalend.
De doelen en activiteiten van de opgave verbonden regio zijn geheel in lijn met de Arnhemse ambities op het gebied van mobiliteit. Als stad zetten we mede in op duurzame mobiliteit gericht op lopen en fietsen als betaalbare en toegankelijke mobiliteitsvormen.

De **opgave circulaire regio** heeft vier speerpunten: circulaire grondstoffen en ketens, circulaire bouw en infra, water en klimaatadaptatie en energietransitie. Met ieder toegesneden ambities, veranderingsopgaven, projecten en activiteiten.
De verbetering van de samenwerking van de Arnhemse innovatieclusters met Nijmegen heeft regionaal aandacht. In het nieuwe programma conceptueel en circulair bouwen is concreter en meetbaarder (impactladder) uitgewerkt waar circulair bouwen naar toe gaat. Kennis delen, aansluiten bij landelijke ontwikkelingen en benutten van de Regiodeal en EU-subsidies is ons belang bij water- en klimaatadaptatie. Arnhem neemt hierin deel met de projecten IBGREEN (klimaatbestendige werklocaties) en COOL CITIES (realiseren van koele netwerken).
Vanuit Arnhems perspectief worden de ontwikkelingen op het gebied van energietransitie, gezien de schaal, als belangrijk geoormerkt. Hierbij zijn het verslimmen van de aanpak van de laadinfrastructuur en het voldoen aan wetgeving om het (nationale) isolatieprogramma uit te kunnen voeren nieuwe onderwerpen. Bij de energietransitie en de grootschalige opwek van duurzame energie is regionale samenwerking van groot belang om de Arnhemse CO2-doelstellingen te kunnen realiseren.

Aandachtspunten
Er is een conceptagenda opgesteld die op verzoek van de gemeenteraden vier jaren beslaat. Daarbij passen enkele aandachtspunten:

- Concretiseer de agenda ieder jaar in de vorm van een (voortschrijdend) uitvoeringsplan, waarin ook kan worden ingespeeld op financiële ontwikkelingen. Daardoor wordt duidelijk welke activiteiten op de rol staan en welke producten worden gerealiseerd. Aan de hand daarvan kunnen wij als gemeente en met elkaar onze inzet beter plannen en prioriteren.
- Blijf focus houden op de doelstellingen uit de agenda en geef duidelijk aan wat de GMR wel of niet doet. Daardoor worden verwachtingen gemanaged en ook duidelijkheid verschaft wat de verantwoordelijkheid van gemeenten, TEB of andere partners is.
- De lijn van lobby, delen van kennis en behalen van efficiency-voordelen verdient voortzetting.
- Uit de opgaven vloeien ruimtelijke vraagstukken voort. De behoefte en noodzaak om deze vraagstukken integraal te benaderen wordt door ons gezien. De GMR is een werkwijze gestart om een onderwerp op een integratietafel van alle kanten te belichten. Dit vinden wij een goede ontwikkeling. De resultaten volgen wij met belangstelling.

Conclusie: intekenen op de opgaven
De vijf integrale opgaven hangen nauw met elkaar samen. Wij herkennen de ambities en activiteiten die in de conceptagenda zijn verwoord. In feite wordt daarbij ook meerjarig voortgeborduurd op hetgeen de afgelopen jaren is ontwikkeld. De concept-agenda 2025-2028 sluit nauw aan bij de Arnhemse ambities, plannen en prioriteiten. Het vormt een goede basis om de opgaven in samenwerking met de regiogemeenten, The Economic Board en overige samenwerkingspartners aan te pakken. In afwachting van de definitieve agenda 2025-2028 en in achtneming van onze financiële randvoorwaarde stellen wij daarom voor om de intentie uit te spreken om in te tekenen op alle opgaven.

Kanttekeningen en risico's

1.1	*Gemeenten tekenen in het najaar 2024 definitief in op de opgaven.*
	De regiogemeenten worden gevraagd om meerjarig in te tekenen op de opgaven zoals beschreven in de vierjarige regionale agenda. De voorliggende agenda is opgesteld, rekening houdend met het feit dat de gemeente Montferland per 1-1-2025 uittreedt en de huidige gemeentelijk deelname aan de opgaven. Wanneer echter een of meerdere gemeenten in het najaar alsnog besluit(-en) om niet op een opgave in te tekenen kan dit gevolgen hebben voor de uitvoering van de voorgenomen activiteiten. Hierop is pas zicht wanneer alle raadszienswijzen en de GMR-reactie hierop bekend zijn. Ieder jaar wordt de regionale agenda geactualiseerd. Als de actualiteit aanleiding geeft tot aanpassing dan wordt dit in het voorjaar meegenomen in de geactualiseerde regionale agenda. De gemeenten krijgen dan ook opnieuw de gelegenheid om hierop in te tekenen.

Participatie

De zeventien gemeenten hebben via de bestuurlijke opgaveteams, wethouders- en ambtelijke overleggen input geleverd bij het opstellen van de voorliggende conceptagenda en -begroting.

Daarmee wordt de brede samenwerking voortgezet die de afgelopen jaren is ontstaan tussen gemeenten, provincie Gelderland, The Economic Board en maatschappelijke partners. De projecten en activiteiten die vanuit deze agenda voortvloeien zullen, afhankelijk van de inhoud, met relevante partners worden uitgevoerd.

Financiën

De conceptbegroting geeft de kosten voor het regiobureau en de vijf opgaven alsmede de totaal begrote Arnhemse bijdrage weer.

Bijdragen per inwoner		**2024**		**2025**
Regiobureau		€ 2,71		2,77
Groene groeiregio	*0,99*		*1,18*	
Productieve regio	*1,05*		*0,92*	
Ontspannen regio	*0,66*		*0,92*	
Verbonden regio	*1,58*		*1,59*	
Circulaire regio	*1,56*		*1,63*	
		5,84		6,24
Totaal		**8,55**		**9,01**
Totale bijdrage	**€1.418.000**		**€1.510.535**	

Bij het opstellen van de conceptbegroting heeft de GMR rekening gehouden met de financiële uitgangspunten uit haar kaderbrief van 24-1-2024. De GMR stelt voor de inwonersbijdrage in 2025 te indexeren met 6,54% waarbij de Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen worden gevolgd.

Het is bekend dat gemeenten de komende jaren minder geld van het Rijk krijgen om hun taken uit te voeren. Ook hebben zij te maken met inflatie, hogere marktprijzen en stijgende loonkosten. Gemeenten zijn daarom genoodzaakt om scherp aan de wind te zeilen om een sluitende meerjarenbegroting te kunnen blijven opstellen. Daarmee hebben wij als gemeente ook te maken en zijn we genoodzaakt om kritisch te zijn met betrekking tot de indexeringspercentages. Daarom is in de Perspectiefnota het uitgangspunt opgenomen om bij de indexatie van de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen uit te gaan van een verhoging van 3,5%. Ook voor de GMR stellen wij voor om dit indexatiepercentage van 3,5% hanteren. Wij beseffen daarmee af te wijken van het door de GMR voorgestelde percentage van 6,54% en dat het gevolgen kan hebben voor de realisatie van de opgaven zoals vermeld in de conceptagenda 2025-2028.

The Economic Board
Op 16 december 2020 heeft de raad ingestemd met een bijdrage van € 1,00 per inwoner voor TEB voor de periode 2021 tot en met 2025. Deze bijdrage wordt door de GMR in de vorm van een subsidie aan TEB ter beschikking gesteld. De bijdrage voor TEB is echter tot nu toe nooit geïndexeerd. De GMR stelt voor om de bijdrage aan de TEB in 2025 wel te gaan indexeren, namelijk met 4%. De inwonerbijdrage zou daarmee van € 1,00 verhoogd naar € 1,04 worden verhoogd.

Gezien de ontwikkeling in de cao-lonen en andere kostenstijgingen vinden wij een indexering van onze bijdrage aan TEB plausibel. Ook omdat onze bijdrage nooit eerder is geïndexeerd. Wij willen echter hierbij een indexpercentage van 3,5% (en niet van 4%) hanteren. Tevens verbinden wij hieraan de voorwaarde dat alle gemeenten, die bijdragen aan TEB, meedoen aan de indexering en hierbij hetzelfde percentage hanteren.
Voor Arnhem betekent dit dat onze bijdrage bij een indexpercentage van 3,5% in 2025 € 173.519 in plaats van € 167.651 bedraagt.

Uitvoering

De raadszienswijze dient voor 26 juli 2024 aan de GMR worden toegestuurd. Het Dagelijks Bestuur biedt deze daarna met een reactie op de gebundelde raadszienswijzen aan het Algemeen Bestuur (AB) aan. In het AB, waarin de gemeente Arnhem bestuurlijk is vertegenwoordigd, stelt de agenda en de begroting 2025-2028 op 11 september 2024 vast.

Communicatie

Dit raadsvoorstel wordt gepubliceerd via de gebruikelijke wijze van openbaarmaking van de stukken.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsvoorstel
- Zienswijzebrief 2025
- Regionale agenda 2025-2028 GMR
- Aanbiedingsbrief GMR Regionale Agenda 25-28
- Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen 2025
- GMR: financiële en algemene uitgangspunten begroting 2025 (brief 24-1-2024)

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	4167639

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2024, nummer: 4167639;

gelet op artikel 35 van de Gemeentewet en artikel 30 van de Gemeenschappelijke regeling regio Arnhem Nijmegen;

besluit:

1. Met bijgevoegde zienswijzebrief te reageren op de conceptagenda en -begroting 2025-2028 van de Groene Metropoolregio (GMR).

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem